

Verslag 2019 – 2021 Raad van Kerken Leidschendam-Voorburg

1. Inleiding

In 2019 was corona nog onbekend en waren de activiteiten van de Raad als 'normaal'. De jaren 2020 en 2021 hadden veel bijeenkomstbeperkingen, waardoor vergaderingen en vieringen, gebedsmomenten óf in aangepaste, digitale vorm plaatsvonden, óf geen doorgang konden vinden. Gelukkig kon op heel creatieve manier gebruik gemaakt worden van digitale mogelijkheden die voorheen niet of maar beperkt aanwezig waren. Het werd als een verrijking ervaren.

Het verslag heeft eenzelfde opzet als dat van voorgaande jaren; heeft een meer samenvattend karakter en beslaat meerdere jaren.

De Raad heeft als hoofdtaak: het ondersteunen van de onderlinge betrokkenheid en samenwerking tussen de kerken en geloofsgemeenschappen in Leidschendam-Voorburg en het leveren van een bijdrage aan de samenleving vanuit een gemeenschappelijke christelijke inspiratie.

2. Vergaderingen

De Raad vergaderde zesmaal in 2019, tweemaal in 2020 en driemaal in 2021. Het DB kwam in de verslagperiode 15 maal bij elkaar. Verder waren er veel (vaak digitale) overleggen van de verschillende werkgroepen voor de week van de Eenheid, de wereldvrouwengebedsdienst, de 4 mei-herdenking, het kunstwerk in de Mall en de pastoreslunch.

3. Speciale thema's en activiteiten

3.1 Maatjes asielzoekers/statushouders

Het project zoeken van maatjes voor taalondersteuning, voor het vinden van ingangen in de samenleving om de integratiestappen te zetten is in 2018 afgesloten met een tentoonstelling in het gemeentehuis van Leidschendam. In 2019 ging de tentoonstelling langs kerken, de moskee in Leidschendam en openbare gebouwen in de gemeente. Veel bezoekers zijn er geweest en opnieuw meldden zich vrijwilligers als maatje.

3.2 Week van eenheid van de christenen

In 2019 en 2020 waren in de Dorpskerk in Leidschendam op de laatste zondag van januari de vespervieringen. Voor de deelnemers waren ze inspirerend. Jammer dat de groep niet zo groot was, maar de beslotenheid van de Dorpskerk maakt het wel heel intiem. In 2021 een andere opzet gekozen: iedere dag van de week kwam een van de pastores van de deelnemende kerken een gebedsdienst houden in de Oude Kerk om 12 uur. In de kerk door corona iedere dag ongeveer tien bezoekers, maar via de website keken iedere dag meer dan 60 mensen naar de dienst. Een geslaagde formule!

3.3 Oecumenisch vrouwenwerk

Er zijn verschillende kringen actief, maar in 2020 en 2021 konden die niet of nauwelijks samenkomen. Leden bleven wel met elkaar in contact via telefoon of gewoon met een briefje of een kaart. Zodra het kon kwamen de vrouwen weer bijeen op de derde woensdag van de maand voor een thema ontmoeting rond Vrouw en Geloof. De groep die ieder jaar

de viering van Wereldgebedsdag voorbereidt, heeft in 2019 een fantastische feestviering georganiseerd. In dat jaar werd voor de 90^e keer de vrouwendag gehouden in Nederland. Aanleiding genoeg om te proberen met tenminste 90 vrouwen een koor te vormen. Het werden er meer dan 100 in de Oude Kerk: black gospel. Zo inspirerend, meeslepend, dat de volle kerk een grote meezingkerk werd. Een filmpje heeft lang op de website van de Raad van kerken gestaan. In 2020 kon net voor de coronabeperkingen een vesper gehouden worden met als thema: 'Sta op en Ga'. Het werd een mooie inspirerende bijeenkomst.

In 2021 kon geen sprake zijn van een samenkomen van een groep in de Oude Kerk. De werkgroep bedacht: we nemen de viering van gebed, lezingen en muziek en zang uitgevoerd door vrouwen en meisjes van alle leeftijden in delen op in iedere kerk in Leidschendam en Voorburg en deze professioneel uitgevoerde digitale viering zetten we op de websites van de deelnemende kerken en op die van de Raad van Kerken. Professioneel uitgevoerd werd het een veelbekeken 20 minuten durende film (ruim 700x). Er kwamen veel enthousiaste reacties.

3.4 Kerkproeverij

Het idee om mensen persoonlijk uit te nodigen om een keer mee te gaan naar een kerkdienst werd ook in 2019 uitgevoerd. Minder gasten dan in 2018, maar het werd algemeen waardevol gevonden omdat het een 'oefening in uitnodigende gesprekken' is. In 2020 en 2021 kon het geen doorgang vinden.

3.5 4 mei-herdenking

In 2019 was het thema "In vrijheid kiezen" en het werd uitgewerkt in verhalen en overwegingen over mededogen, vrijheid en toekomst. De bijdrage van Carel Wiemers was indrukwekkend. Mooie zang van het 4 Mei ensemble olv Wim Keijzer. In 2020 was er geen dienst in de kerk, geen stille tocht en geen publieke herdenking in het Sijtwendepark. Een kranslegging vond in beperkte kring plaats: namens de Raad werd een boeket gelegd door Hans Kruijssen.

In 2021 kon opnieuw geen publieke herdenking. De Gemeente LV had een kranslegging in beperkte kring georganiseerd. Iedere kranslegger sprak uit waarom die krans gelegd werd. Dit werd op video opgenomen en op 4 mei uitgezonden. Bep van Sloten legde de bloemen namens de Raad.

De Raad voerde gesprekken met de werkgroep die de afgelopen jaren de 4 mei herdenking namens de Raad organiseerde om de opzet te verbreden: meer (kransleggende) organisaties betrekken en vooral ook jongeren mee te laten doen. De nieuwe opzet zal in 2022 uitgevoerd worden.

In de aanloop naar 75 jaar vrijheid met het nationale thema 'vrijheid in verbondenheid' werden in de Gemeente allerlei voorbereidingen getroffen. Ria Keijzer was lid van de gemeentelijke voorbereidingscommissie en koppelde terug naar de Raad van Kerken. De Raad besloot om in dat kader een eigen brochure uit te geven waarin opgenomen de ervaringen van bewoners met hun kerk in oorlogstijd. Een tweetal journalisten zouden interviews houden en de bundel zou uitkomen in mei 2020. Er werden verschillende geschreven ervaringen ontvangen, maar helaas konden de interviews niet gehouden worden: bezoeken thuis bij oudere mensen waren niet mogelijk. Jammer dat dit project, waarbij ook samenwerking was met Historische Vereniging van Voorburg en de erfgoedcommissie Leidschendam niet uitgevoerd kon worden.

3.6 Corona-specifiek

Contacten werden met afstandsregels, lockdowns, hoe intelligent ook, steeds lastiger. Digitale gesprekken, zoom-kerkdiensten kunnen niet voorkomen dat er mensen vereenzamen en soms in de knel raken. De landelijke actie door de kerken opgezet 'niet alleen' bood de mogelijkheid om op een eenvoudige manier (telefonisch) hulp te vragen. Die vraag werd dan doorgegeven aan lokale groepen, zoals de Raad van Kerken LV. Meerdere verzoeken konden beantwoord worden: soms een bezoekje, soms een telefoongesprek, soms een attentie, soms iemand die boodschappen wilde doen. Het lijkt

een initiatief dat ook na corona open moet blijven. De laagdrempeligheid is succes gebleken. De Raad blijft coördinatiepunt voor de landelijke kerk.

De kerken werden door de Raad van Kerken uitgenodigd om op woensdagen om 12 uur de klokken te luiden: als teken van verbondenheid, ook als teken van dank aan al die hulpverleners die met veel inzet en tijd zorg besteden aan mensen met corona.

In de Oude Kerk ontstond het middaggebed om 12 uur en was de kerk daarna ook open voor bezoekers. Ook de Franse Kerk begon met open kerk op enkele middagen wat in een behoefte bleek te voldoen. Deze beide activiteiten blijven ook "post corona" bestaan. Ook de St Maarten en Trinitasparochies hadden gebedsmomenten. De Dorpskerk in Leidschendam is begonnen met een middaggebed en openstelling op de woensdagen. Afstand kon goed gehouden worden en er werd veel gebruik van gemaakt. Vele kerken schaften camera's en geluidsinstallaties aan om online diensten te kunnen aanbieden en het bleek zo mogelijk ook online bij elkaar te "kerken" en oecumenisch mee te doen. Zo heeft corona ook een nieuwe manier van kerk zijn opgeleverd.

3.7 Themabijeenkomsten

In 2019 werden door de Raad twee themabijeenkomsten georganiseerd.

Alle voorgangers werden uitgenodigd om op een avond na te denken en te praten over 'Groene theologie'. Recent was het boek van Trees van Montfoort onder die titel verschenen. Diaken Pier Tolsma hield een korte inleiding. De bijeenkomst werd door de deelnemers als bijzonder ervaren en heeft aangezet om in preken aandacht aan het thema te besteden.

De tweede bijeenkomst 'Vergeten wij niet iemand?' over pastorale zorgen voor dementerenden.

Ruim 50 deelnemers vanuit alle kerken in Leidschendam en Voorburg gingen op deze avond met elkaar in gesprek na een inleiding door dominee Tim van Iersel, geestelijk verzorger van WZH en schrijver van het boek "God Vergeten". Er was een indrukwekkend gesprek met een kerklid wier man is opgenomen in verpleeghuis Prinsenhof.

In de gesprekken bleek de grote noodzaak het thema in de kerken specifiek te benoemen en zowel mensen die de diagnose dementie krijgen, als hun familie en mantelzorgers daarin bij te staan, en regelmatig aandacht aan hen te besteden. Het helpt hen, maar ook de kerken en hun leden.

4. Kunstwerk in de Mall of the Netherlands

Toen besloten was dat het oude Leidsenhage zou worden afgebroken en er op het vrijkomende terrein een totaal nieuw winkelcentrum zou komen, was ook duidelijk dat de Schakel, het centrum voor bezinning en ontmoeting, zou moeten verdwijnen. De Schakel had een gebruiksrecht voor onbepaalde tijd gekregen van V&D toen Leidsenhage gebouwd werd. Onderhandelingen tussen Stichting de Schakel en de projectontwikkelaar leidde tot de afspraak: aan de Schakel zou een afkoopsom betaald worden en tevens zou er een kunstwerk in de Mall komen dat de herinnering aan de Schakel zou zijn en bij voorkeur een ontmoetingsplaats zou worden. De Stichting de Schakel heeft haar activiteiten beëindigd en de uitvoering van de afspraken met de Mall aan de Raad van Kerken overgedragen. Het bestuur van de Raad is nu tevens het bestuur van de Stichting de Schakel die als steunfonds verder gaat met beheer van de gelden voor activiteiten die door twee of meer kerken ondernomen worden en die op het vlak liggen van bezinning en activiteiten van de kerken in de openbare ruimte in LV. Jaarlijks is hiervoor 5000 euro beschikbaar.

Over het kunstwerk zijn veel gesprekken gevoerd met de Mall. Het mocht geen religieuze of politieke dimensie hebben. Een vredesduif werd al niet goed gevonden! De Raad wilde een duidelijke verbinding tussen de Schakel toen en het kunstwerk nu. Uiteindelijk werd overeenstemming bereikt over een vredesvlam. Twee Voorburgse beeldende kunstenaars: Frans Kokshoorn en Ming Hou Chen maakten een ontwerp. De Parijse binnenhuis-architecten van de Mall stemden na een persoonlijk gesprek met de twee kunstenaars in met het ontwerp. In oktober 2021 zou het kunstwerk onthuld worden door de burgemeester van Leidschendam-Voorburg, maar nieuwe corona-bepalingen verhinderden dat. Het werd uiteindelijk 12 mei 2022.

Het beeld van zeven vlammen van glas op een prachtig gebeeldhouwde houten sokkel heeft een tekst uit Hooglied: 'Liefde is een vlammend vuur'. Een QR-code op de sokkel geeft direct verbinding met een website waar men een kaarsje kan aansteken en een telefoonnummer voor een luisterend oor kan vinden. Het pastoraal centrum van de PGL zorgt dat 24/7 verbinding mogelijk is.

5. Externe vertegenwoordigingen en publiciteit

De Raad van Kerken is namens de gezamenlijke kerken de gesprekspartner van het gemeentebestuur. Er is geregeld overleg met B & W indien activiteiten vanuit ons dit vragen, zoals rond het beeld in de Mall, De 4 mei viering, thema-avonden en besluiten van de gemeente. In de afgelopen periode werden we soms ook door leden van de gemeenteraad gepolst over de opinie van Kerken, waaronder de mogelijkheid de kerken aan te wijzen als trouwlocatie, die we dan middels terugkoppelende vragen naar de kerken toe, konden beantwoorden. De Raad vertegenwoordigt de kerken ook bij o.a. het jaarlijks hijsen van de regenboogvlag om zo duidelijk te maken dat ook kerken inclusief zijn voor iedereen, de nieuwjaarsbijeenkomst en themawerkgroepen en bijeenkomsten zoals die rond opvang vluchtelingen, sociale problematiek en eenzaamheid. De Raad is lid van het Platform Welkom in Leidschendam-Voorburg voor de opvang van statushouders en lid van het Programma Beleidsbepalend Orgaan (PBO) van omroep Midvliet. Mede hierdoor staan bij de omroep levenbeschouwelijke thema's nu uitdrukkelijke genoteerd en werden we rond christelijke feestdagen gevraagd waar opname's gemaakt konden worden. De Raad sprak ook enkele malen in radio uitzendingen, o.a. Om uitleg te geven over de activiteiten van kerken tijdens corona. De Raad coördineerde ook externe publiciteit rond de kerkproeverij en kerstactiviteiten.

6. Website

In de loop van 2020 is de website grondig vernieuwd. Meer mogelijkheden om snel nieuws op de site op te nemen en een nieuwsbrief te sturen. De oude website ging te veel uit van het zelf door de kerken op de website aanleveren van de informatie. Dat bleek in de praktijk toch een weinig/niet gebruikte faciliteit. De nieuwe website wordt regelmatig bezocht (... aantallen??) en de nieuwsbrief heeft 128 abonnees (31-12-2021).

De nieuwe site is nu gehost ISImedia, een professioneel ICT-bureau, dat de expertise breed inzet bij andere kerken/gemeentes en parochies. Er is een uiterst plezierige samenwerking. Dat bureau heeft ook de website voor de Vlam van Leidschendam gemaakt. Deze website is operationeel geworden bij de onthulling van het kunstwerk in de Mall. De site geeft naast de al genoemde mogelijkheid van een kaarsje branden en het luisterend oor, informatie over het kunstwerk, de kunstenaars, een pagina met bezinnende teksten en adressen voor hulpverlening.

7. Interne organisatie

In de Raad zijn vertegenwoordigd de RK Parochies St. Maarten en Trinitas, de RK Parochie de Verrezen Christus, de Protestantse Gemeente Leidschendam (PGL), de Protestantse Gemeente Voorburg (Martini wijkgemeente en wijkgemeente De Open Hof), Vrijzinnig Centrum de Hoeksteen, Doopsgezinde Gemeente Den Haag, Remonstrantse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Voorburg (Franse Kerk), Koptische Kerk Leidschendam.

In 2021 is overleden Sietske Wouda. Zij is maar kort lid geweest van de Raad namens de Remonstrantse kerk. Iedere vergadering had zij een bijdrage die de discussie verdiepte, verder bracht. We zullen haar missen. Haar opvolger is Menno Meihuizen van de Doopsgezinde Gemeente Den Haag die zowel de Remonstrantse als de Doopsgezinde Gemeente Den Haag vertegenwoordigt. In 2020 verwelkomde wij Anneke Brandt namens de Hoeksteen en Anneke Tigchelaar namens de Franse Kerk. Eind 2021 trad ook Nettie Moors toe aan de Raad namens de St Maartenparochie (Martinuskerk).

De leden waren op 31-12-2021:

Bep van Sloten, voorzitter

Anneke Brandt, Hoeksteen

Bart Dijkstra, Verrezen Christus

Hans Kruijssen, secretaris/penningmeester

Menno Meihuizen, Doopsgezinde en Remonstrantse Gemeentes

Jacques Merx, PGV (Open Hof)

Nettie Moors, St Maartenparochie (St. Martinuskerk)

Marianne Pompert PGL, Dorpskerk, lid DB
Kyrillous Saleeb Koptische Kerk
Diaken Pier Tolsma, St Maarten en Trinitas parochies
Leo Valk Trinitas Trinitas parochie (HH Petrus en Paulus kerk
Ds Fulco de Vries Bouwstra PGL en
Ds Jan van der Wolf(namens predikanten en pastores)
Adrienne van Mourik (Martini wijkgemeente)
vacature PGL (Kruisheuvelkerk)
Anneke Tigelaar Franse Kerk

Het Dagelijks Bestuur bestaat per 31 december 2021 uit:

Bep van Sloten, voorzitter (aftredend eind 2022)

Paul den Hoed, lid (aftredend begin 2022)

Hans Kruijssen, secretaris/penningmeester

Johan Kunst, lid (aftredend begin 2022)

Marianne Pompert, lid

Leidschendam juni 2022